

Starvsfólk frá Heilsufrøðiligu starvsstovuni vitjaðu á Náttúruvísindadeildini

Útbúgving

Gransking

Um Setrið

Kunning

Til studentar

Fróðskapur
faroe university press

Starvsfólk frá Heilsufrøðiligu starvsstovuni vitjaðu á Náttúruvísindadeildini

Fríggjadagin 30. september vóru 16 starvsfólk frá Heilsufrøðiligu starvsstovuni og vitjaðu á Náttúruvísindadeildini.

06.10.2011 | Svein-Ole Mikalsen og Eyðfinn Magnussen

Tað vóru Rikke Berg Larsen, sum er deildarleiðari á kemideildini á Heilsufrøðiligu starvsstovuni og Svein-Ole Mikalsen, sum er professari í molekylarbiologi á Setrinum, sum høvdu avtalað vitjanina. Hóast tað bara eru nakrir hundrad metrar í millum báðar stovnar, so siggja starvsfólkini á stovnum sjáldan hvønn annan, og vita tí ikki, hvat tey gera hjá grannanum. Hetta vildu Svein-Ole og Rikke gera nakað við. Tey høvdu tí avtalað, at nøkur av starvsfólkunum á Náttúruvísindadeildini skuldu greiða frá nøkrum av verkætlanum og máti metodunum, sum kundu vera viðkomandi fyri starvsfólkini á Heilsufrøðiligu Starvsstovuna.

Starvsfólk frá Heilsufrøðiligu starvsstovuni lurtu við stórum áhuga eftir Knud Simonsen.

SPJÆÐING AV SJÚKU, BAKTERIUM OG DÁLKANDI EVNUM

Tiltakið byrjaði við at Svein-Ole bjóðaði vælkomn. Síðani greiddi Knud Simonsen frá streymisuleringarmodellum, sum hann hevur gjørt, og sum vísir, hvussu sjógvurin ferðast á føroysku firðunum og kring oyggjarnar. Við stóði í hesum modellinum, ber eisini til at gera forsnagnir um, hvussu sjúkur, bakteriar og ein møgulig dálking, sum hendir á føroyskum øki, vil spjæð seg, bæði millum firðirnar og úti á Landgrunninum.

FØROYSKI GRÁSPURVIN

Aftaná greiddi Eyðfinn Magnussen frá nøkrum av tí, sum hann hevur tikist við, tey 17 árin, sum hann hevur arbeitt á Setrinum. Serligur dentur var lagdur á Føroyska gráspurvan. Hann greiddi frá, at gráspurvur kom ikki til Føroyar fyrr enn í 1934/35. Síðani hevur gráspurvur spreitt seg kring oyggjarnar, og er í dag finna í 94 av teimum 118 føroysku byggdunum. Eyðfinn greiddi frá, nær gráspurvur var komin til tær ymisku byggdirnar í Føroyum og hvussu spjæðingarmynstrið hevur verið kring landið. Hóast gráspurvur kann flúgva hagar hann vil, so vísa ringmerkingar, at gráspurvur er rættuliga støðufastur. Síðani 1963 eru tilsamans 2.167 gráspurvar ringmerktir í 12 ymskum føroyskum byggdum. Av hesum eru 225 fingnir ella sæddir aftur. Úrslitini vísa, at allir vórðu fingnir aftur í Føroyum, og einans tveir í aðrari byggd enn henni, har teir upprunaliga vórðu merktir.

Eyðfinn greiddi síðani frá einari nýggjari verkætlan, á Náttúruvísindadeildini, har farið er undir at gera DNA-kanningar av gráspurvum úr ymskum byggdum í Føroyum. Úrslitini skulu samanberast við kanningar av gráspurvum í okkara grannalondum. Út frá hesum kanningunum skuldi borið til at funnið fram til:

1. Hvaðani føroyski gráspurvur hevur sín uppruna.
2. Um tað er genetiskur munur millum gráspurvurnar í teimum ymskum føroyskum byggdunum.
3. Um talan er um fleiri innrásir úr okkara grannalondum ella aðrastaðni.
- 4.

Tað er Bárður Bogason Vinter, sum lesur lívfrøði á Setrinum, sum skal gera hesar kanningarnar. Talan er um eina bachelorverkætlan, sum verður liðug fyrst í komandi ári.

STÓR-SKALA DNA-SEKVENSERING, PARALLELT

Síðan greiddi Svein-Ole Mikalsen frá um stór-skala DNA-sekvensering, sum fer fram parallelt. Tey seinru árin eru nýggir hættir til DNA-sekvensering mentir, sum eru munandi effektivari enn teir arbeiðshættir, sum verða nýttar í dag. Við at nýta sokallaða 454 sekvensering (eisini nevnd pyrosekvensering) ber til at lesa eina millión DNA-sekvensir í senn. Nýggi kanningarháttinum byggir á tað prinsippið, at PCR-produktir frá ymskum individum verður blandað saman og so sekvenserað samstundis. Á hendan hátt ber til at sekvensera til dømis CTD-genið ella onnur sjúkuelvandi genir hjá 1000 til 5000 føroyingum samstundis. Hetta ger, at DNA-kanningar verða munandi biligari, og kunna keypast fyri ein prís, sum vit í Føroyum eisini eru fær fyrri at gjalda. Tann nýggja metódan, sum tey á Náttúruvísindadeildini ætla sær í holt við, kann brúkast til allar livandi verur, líka mikið um talan er um bakteriar, tosk ella fólk. Tað er tó neyðugt, at genið á tí veruni, sum verður kannað, er kent frammanundan.

MASSASPEKTROMETRI

Eftir at hava greitt frá nýmótans DNA-kanningum, greiddi Svein-Ole frá um massaspektrometri. Hetta eitt máti háttur, ið verður nýtt til at identifisera og máta nøgdirnar kemisk evnum, hóast hesi bert finnast í evarska smáum nøgdum.

Við einum tilikunm tólinum ber til at máta vektina á einstøkum molekylum. Hesi kunnu síðani brótask sundur í smærri eindir, sum so aftur ber til at máta molekylvektina á. Alt eftir hvat slag av molekylum talan er um, vilja hesi verða pettað sundur eftir ávísimum mynstrum, sum síðan ber til at eymerkja, so til ber at finn út av, hvat kemiskt evni talan er um. Massaspektrográfurin kann eisini knýstast at ein veskukromatografi (LC: Liquid Chromatograph) ella einum gasskromatografi (GC: Gass Chromatograph). Hetta eru tvey tól, sum eru serliga væl egnað til at skilja kemisk evnir sundur við, soleiðis at móguleiki er eisini at gera kanningar av kompliseraðum evnum.

Men áðrenn fari verður undir at gera hesar mátingarnar, er tó neyðugt at eftirkanna tólið, so tú ert visur í hvat tað er, sum tú mátar. Svein-Ole greiddi frá, hvussu tey høvdu eftirkannað máti tólið við at máta fleiri ymsk kend molekylir, so sum carnitin, sukurevni, antibiodika, fítsýrir, lipidir, peptidir og proteinir.

Seinastu tíðindi

29.11.2011

Høvuðsfyrilestrar og framløgur tøkir

Høvuðsfyrilestrar og framløgur frá ráðstevnunni...

28.11.2011

MA-fyrilestur á Søgu- og Samfelagsdeildini.

Eini 20 fólk vóru komin saman í fyrilestarhølinum í Jónas Broncks gøtu farna fríggjadag, at lurtu...

25.11.2011

Prógvhandan á FMD.

4 studentar hava í heyst lokið BA-prógv í føroyskum.

25.11.2011

Málsligur økismissur?

Málsligur økismissur nevnið Jógvan í Lon hetta, at á parti av starvsfólkadegnum varð enskt mál nýtt...

24.11.2011

Freistin farin at søkja fyrisitingarstjórastarvið

Freistin at søkja starvið sum fyrisitingarstjóri á Fróðskaparsetri Føroya var 21. november.

Fleiri tíðindi...

Vísir 71 til 80 av 539

Aftur Síða 7 Síða 8 Síða 9 Fram

Tað finnast fleiri ymisk sløg av massaspektrometrum, sum hvøt hevur sínar styrkir og veikleikar. Náttúruvísindadeildini hevur í dag eitt tilíkt tól. Hesin er førur fyrri at analysera molekylir, sum hava støddina 70-80 Dalton og størri. Eitt Dalton er $1,66 \times 10^{-23}$ g, og er eindin, sum verður brúkt sum vektareind á einum molekyl. Higartil er máttólíð brúkt til ymiskar verkætlanir, sum longu eru á Náttúruvísindadeildini. Tólið verður eisini nýtt til undirvísing og í ymiskum verkætlanum, sum Fróðskaparsetrið er partur av, í samarbeiði við universitet í øðrum londum.

AFTANÁ VAR RUNDVÍSING

Eftir at greitt var frá nøkrum av verkætlanunum og máttólunum, sum eru á deildini, var farið niður á kjallaran, so starvsfólkini á Heilsufrøðiligu starvsstovuni kundu siggja hvørji tól eru á laboratorionum á Náttúruvísindadeildini. Her sóu og hoyrdu tey um immunflourescens, PCR, um elektroforesu og annað, ið har til hoyrir. Tey hoyrdu um mátingar av geislavirkni og sóu úrslit frá streymsimulieringum.

Starvsfólk frá Heilsufrøðiligu starvsstovuni vóru sera væl nøgd við vitjanina, tí nú vistu tey eitt sindur betur, hvat fyriferst hinumegin lundina.

Samband

Fróðskaparsetur Føroya
J.C. Svabos gøta 14
FO-100 Tórshavn

Tel.: +298 352500
Faks: +298 352501
setur(at)setur.fo

 Setrið á Facebook

 Rita inn til teldupost

CMS::TypoConsult